

Nro 31.

A' FELS. R: TSASZARNAK ES A. FIRALYNNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBOL.

*Költ Bétsben Octobernek 14-dik napján 1794.
esztendőben.*

*A' Fels. Ts. K. Hadi Cancellária által, múlt Szom-
baton ki hirdettetett hadi Történetek.*

Nemtsak gyanítottuk, hanem a' környülállá-
sokból meg lehetősen tudtuk, hogy az el-
múlt September sok hadi történeteknek szülő an-
nya fog lenni. Meg nem tsalatkoztunk gondola-
tinkban, mellynek elegendő tanúbizonyságai a'
következendő történetek.

*Sept. 14 dikén értésére esvén Gr. Latour Ts.
K. F. M. Lajtinántnak, hogy Scherer Fr. Gene-
rál Valentziának és Condének vissza nyerettetése
után, 15000 emberrel jött Marceau Fr. Generálnak*

segítségére, és így sokkal jobban megöregbedett az ellenségnek Izáma, mint sem a' fent említett Ts. K. Generál sokáig tartó tsendességet ígérhetett volna magának: szükségesnek ítélte a' *Sprimonti* két batalionból állott külső vigyázatot 4 batalionnal öregbiteni, az *Esneuxi* külső vigyázaton állott 6 bataliont pedig tovább is ottan meghagyni, és a' szoros vigyázatra serkenteni.

A' minthogy, mingyárt következő napon, u. m. *Sept. 15.* dikén *Marceau* Fr. Generál 12000 emberrel ki mozdulván a' *Stree* mellől való táborából, *Villes Latour* alá, *Esneux* el által ellenben ment, 's ott akként telepedett le, hogy seregeinek jobb szárnyával *Comblain*-hoz támaszkodott, bal szárnyával pedig *Rondchen* hez, egyszer mind el foglalván az *Emonti*, és *Lesarti* tőket. Ugyan akkor egynéhány colonnéval ment által *Scherer* Fr. Generál az *Ourte* vizén, és *Sougnéz* zel által ellenben szállott táborba. *Sept. 16.* dikán mind ketten hozzá fogtak a' recognoscirózához, puskazáshoz, és ágyuzáshoz, de a' mellyeknek még a' nap semmi következtések nem vólt.

Következett napon, *Fretur*-ba küldötte Gr. *Latour* B. Ott Generál Májort két batalion gyalogsággal, és egy osztály lovassággal, a' ki vissza lett térésekor azt vitte hírül, hogy reggeli 9 órákor a' *Duflame* nevezetű falu mellett állott külső vigyázatainkat meg támadták, és az ezzel való hosszas tsatázások után a' nevezett helységet el is foglalták a' Frantziák. Minthogy pedig sok függött ennek vagy meg tartásától, vagy el vezetésétől, mingyárt parantsolatot adott Gr. *Latour* annak vissza vételére, mellyet szerentsésen is végbe vittének *Jordis* regementéből két vitéz tisztek, u. m. *Albel* fő strázsamester és *Swinburne* kapitány; de mivel az abból ki üzettetett patrióták azt fel gyűjtötták, lehetetlen vólt a' nevezett Ts. K. tiszteknek abban meg maradni, 's kéntelenek vóltak az ahoz közel lévő völgybe magokat vonni, úgy mindazonáltal, hogy tsak ugyan meg tartották azon külső őr álló helyet.

Azomban előre el látván azt Gr. *Latour*, hogy az ellenség bizonyosan réá fogna más nap ütni, három batallionnal erősítette *Ott* Generálnak corpusát, semmit nem tudván a' felől, hogy *Jourdan* Fr. Generál a' *Maas* vizén által költözött, és 6000 embert küldött *Oneux* alá, maga pedig 40000 emberrel állott ki *Sept.* 18-dikán, 12 batallionaink ellen a' tsata piatzra, és számos ágyukat szegeztetett ki seregeink ellen, mellyekkel mingyárt viradtakor keményen kezdett tüzelteni.

Jollehet pedig a' mi ártillériánk is nem halgatott, és sok Frantziából ki küldötte a' lelket: mivel mindazáltal ezek meg dühött állatoknak módjára rohantak ágyúinknak és kártátsainknak tüzei közzé, és mint a' vad ketskék úgy tsúszkáltak le a' leg magasabb köziklákról is, 9 óra tájban erőt vettek seregeinken, úgy hogy, mind Generál *Riese*, mind B. *Ott* nagy veszedelemben forgottanak, kiváltképen ezre vévén azt, hogy egy más Fr. Generál nagy erővel nyomullyon *Rouvrois* felé, és mind a' *Sougnezi* mind az *Alvaille* mellett lévő ör álló helyeket el foglalta.

Igy lévén a' dolog kéntelen vólt Gr. *Latour* a' Ts. K. seregek vezéreinek a' magok vissza vonásokra parantsolatot adni, melly szerént *Zopf* Generál Májor, a' ki *Stavelotban* és *Malmediben* állott, *Limburghoz*; Gr. *Hadick* G. Májor *Montjoie* alá; *Riese* Generál, három ágyúinak vezetésével *Beaufais* hoz huzták magokat vissza. — Önön maga Gr. *Latour* *Sprimont* alatt állott seregeivel *Louvaigne* mellett akart le telepedni, de mivel már akkor, azt is el foglalták a' Frantziák, jobb kézre tartott, és szerenséssen által is ment az ott lévő mély és szoros uton, hanem 11 ágyút, mellyek közül az elsőnek kerekei le törtek, 's az annak szorossága miatt a' többit előre vinni nem lehetett, kéntelen vólt az ötet üző ellenségnek hátra hagyni. — Hasonló szerentsétlenség érdekette B. *Ott* Generál Májort, a' ki is *Beaufais*-hoz való hátra menésekor, két 12 fontos, két hat fontos lovas ágyút, és egy haubitzát vezített el. Oda

lett érkezésekor, öszve tsatolván magát *Riese* Generállal, eleibe ment a' feleje marsirozott ellenségnek, vissza verte azt *Gomze* -ig, hanem este feié *Bois de bruit* -ig vonta magát nátrább.

Gr. *Latour* F. M. Lajtinánt *Sprimont* mellett állott corpusát a' *Foresti* tetőkön öszve gyűjtven, este *Hervé* -hez marsirozott, és más nap *Batice* alá parantsolta a' *Boit de brut* mellett állott seregeket táborba szállani, holott B. *Ott* Generálra bizattatott a' külső vigyázatnak kórmányozása, a' ki még azon nap meg támadtatván az ellenség által, egész estig védelmezte mind magát, mind a' *Soumagnez* nevű falut, hanem szüntelen szaporodván a' *Frantziák*, kénytelen vólt azt oda hagyni, és *Clermont* alatt le telepedni. De itt sem lehetett tsendes megmaradása, mivel 18000 *Frantzia* rendkívül való méreggel réá ütvén, mind ötöt, mind Gr. *Latourt* törbe akarta ejteni, és hanemha *Quosdanovich* F. M. Lajtinánt, és *Bajalich* 's *Riese* Generál Májorok segítségekre mentenek, és mind két oldalról bajonettákkal rohantanak vólna az ellenség közibe, igen nehezen lehetett vólna kórmök közül ki menekedni.

Ezekből ki tettzik, minémű dühösséggel hadakozzanak a' *Frantziák*. Gr. *Latour* jelentése szerént, *Sept.* 18. ikán *Ayvaille* és *Esneux* alatt leg alább 7000, az azután következett napokon pedig, mintegy 3000 embert vesztettének. Részünkről az egész öt napig tartott tsatákban 5 stabalis és fő tisztek; 15 áll tisztek; 228 köz ember és 43 ló veszett el. A' sebbe esteknek 43 stabalis és fő tisztekre, 35 áll tisztekre, 735 köz emberre és 59 lóra, ment számok; 22 stabalis és fő tisztt, 61 all. tisztt, 1736 köz ember, és 167 ló fogattattak és tévelyedtek el. A' tsata piatzon maradtak *Flettenfeld* Obristlajtinánt és *Marschall* kapitány Boliö regimentből (Boliö Generálnak most német regimentye vagyon, vólt magyar regimentjét pedig *Benyovszky* F. M. Lajtinánt birja); *Moese* kapitány *Kaunitz* rgből; *Lospüchel* kapitány a' *Salisburgi* batallionból; és *Oesterreicher* Obester

a' Péterváradí vég rgből. Sebbe estenek : *Czeg-rád* fő strázsamester, *Dare* fő hadnagy, és *Hellenfeld*'s *Corter* zászlótartók Boliő rgből; *Koppezoller* Kapitány Lajtinánt, és *Moltzer* zászló tartó *Splényi* Gábor rgből; *Zertin* Obristlajtinánt, *Patek* fő strázsamester, *Edscheid* fő hadnagy, és *Lehmann* adjutans *Kaunitz* rgből; *Stroch* és *Dodal* zászló tartók a' Tsászár gyalog rgből; *Pettoni* zászlótartó *Kinsky* Ferentz rgből; *Czermák* kapitány *Gemmingen* rgből; *Mayer* fő strázsamester, *Adler* kapitány, *Hikmann* és *Elmbinger* all-hadnagyok, nem különben *Roll* és *Haradauer* zászlótartók *Jordis* rgből; *Karpzoff* fő hadnagy *Devins* rgből; *Longprest* fő strázsamester, *Depest* kapitány, *Waepenardt* fő hadnagy, és *Deghens* és *Keppich* all-hadnagyok, nem különben *Martin* zászlótartó az első horváth batallionból; *Quelf* kapitány, *Mattluck* és *Popevich* fő hadnagyok és *Ferlich* all-hadnagy a' harmadik horvát batallionból; *Donner* kapitány, *Winkler*, *Hüttich*, és *Henriquetz* all-hadnagyok a' Tsászár dragonyos regementéből; *Melzer* adjutans és *Oppitz* all hadnagy *Sándor Leopold* fő hertzeg hulzár regementéből; végtére *Szuhay* fő strázsamester, és *Rosenkranz* all-hadnagy az ártilleria regementből.

Az el fogadtatott, és el tévelyedett tiszteknek neveik ezek: *Devaup* és *Poetlein* kapitányok, *James* all hadnagy és *Herissem* zászlótartó Boliő rgből; *Eyrel* all hadnagy és *Floriano* zászlótartó *Kinsky* Ferentz rgből; *Lankota* zászlótartó *Hohenlohe* rgből; *Krause* kapitány és *Kohlfeld*'s *Kost* all-hadnagyok *Gemmingen* rgből; *Pierdi* és *Mayer* kapitányok, 's *Krausmann* zászlótartó *Jordis* rgből; *Kammerlandre* all-hadnagy, és *Offarrele* zászlótartó *Muray* József rgből; *Mihanovich* kapitány, *Sturm* fő hadnagy, és *Lassarini* zászló tartó a' harmadik horvát batallionból; all-hadnagyok *Kipsler* az első, *Innhof* a' második, és *Neu* a' harmadik ártilléria regementől; 's végre *Loiginger* adjutans az ártilléria füsilliros batallionból.

Ezen hadi történetnek jelentése mellé az is hozzá adatott 1) hogy *Sept. 27*-ik napján *Jülich* mellett állott külső vigyázataink ellen ment ellenségnek tüzélya vólt a' Fr. ármádiának, melly a' *Hoengen* től fogva *Eschweiler*-ig ki nyúló tetőkre ment, 's ott is telepedett, fedezése — 2) hogy *Sept. 29* ik napján Gr. *Latour* külső vigyázattyaik recognoscirozására ki ment Frantziák mind B. *Ottot*, mind B. *Kienmeyért*, a' kik mind ketten külső vigyázatoknál ottanak, nagy darabon vizsgálta nyomták, és a' *Langwicki* tetőkre helyhezlettek avantgardajokat, avagy előre járó seregeiket.

Gr. *Clerfayt* hadi Tármester azt írja *Octob. 3*-ik napján, hogy az előtt való nap mingyárt viradtakor, nagy számú Frantziáság ütött a' *Roernek* tulsó, avagy bal partyán táborozott seregeinkre, *Effelt* öl fogva egész *Nideckenig*, még pedig nem egy corpusban, hanem egynéhány erős collonnékban. Nevezetessen, *Effelt* és *Ratten* közt B. *Werne* F. M. Lajtiántra 18000; *Jülich* és *Rimnich* mellett *Kray* Generálra 30000; alsó *Zieren* mellett, ármádiánknak derekára 6000; Gr. *Latour* corpusára 40000, és Gr. *Hadikra Nidecken* mellett 6000 emberrel, és így mind öszeve 100 ezer emberrel. Mingyárt észre vévén azt Gr. *Clerfayt*, hogy nem ármádiánknak derekát; hanem a' fellyebb nevezett Ts. K. vezéreket akarja az ellenség el nyomni, mind B. *Kraynak*, mind Gr. *Latournak* annyi segítő seregeket küldött, a' mennyit küldhetett a' környülállásokhoz képest: még is mindazáltal sem egyik sem másik ellent nem álhatott az ellenség dühösségének. A' Fr. ármádia erejének meg vizsgálására, mind *Jülichbe*, mind *Dürenbe* maga el ment Gr. *Clerfayt*, hogy ekképen mint tanátsával, mind corpusának egy részével segítségére lehessen az ott tsatázott Ts. K. vezéreknak. De így sem könnyithetett rajtok, a' *Roer* bal partyán állott seregeinket nemcsak által nyomták a' Frantziák, hanem ennekfelette *Nidecken* és *Düren* közt által gázolvan a' nevezett folyó vizetskén azon erőlködtek, hogy Gr.

Hadik Generált Gr. *Latour* -tól elszakaszthassák, és az utólsobb corpusának bal szárnyát elnyomhassák. Ugyan akkor egy más erős Fs. colonne rohint *Ott* Generálra *Düren* mellett, egy más colonne pedig *Bilgesdorf* nál által menvén a' *Roe-zer*, *Werne* F. M. Lajtinánt corpusának bal szárnya ellen agyarkodott. Mindezeknek el távoztatására, és az ellenség előre való nyomulásának meg akadályoztatására, jónak lenni illette Gr. *Clerfayt* hadi tármester, a' kórmánya alatt lévő armádiát az *Erfft* vizének jobb partyára által vonni, 's fő kvartélyát *Ichendorfba* által tenni. Ezen ellenséggel történt tsatázásokban, Gr. *Clerfayt* jelentése szerént kevés vitézeink vesztették el életüket.

* * *

Gr. *Wallis* F. M. Lajtinánt, az Olasz Országban táborozó Ts. K. seregeknek vezére, arról tudósítja *Sept.* 29 - dikén *Acqui* -ben lévő fő kvartélyából, a' Fels. hadi Cancelláriát, hogy ő *Ferdinánd* fő hertzegnek, mint fő kórmányozójának parantsolattyára, a' *Morozzo* mellett táborozott seregektől, *Nadasdi* regementéből két, *Thurn* regementéből egy batalliont, nem külömben a' *Károlyvári* első öszve kaptsolt batalliont, és két *Uhlanus* osztályt küldött *Sept.* 27 - dikén az Olasz országi fő corpushoz, és ott, t. i. *Morozzo* alatt két batallion gyalogságot hagyott a' *Pedemonti* seregeknek oda lett érkezéseikig; mellyekről azt a' parantsolatot vette ő királyi hertzogségétől, hogy azok is *Acqui* -ba küldetessenek, és az ott lévő seregekkel együtt igyekezzenek a' *Bormideri* völgyet, hogy ha oda nyomulándana az ellenség, védelmezni, vagy ha a' *Genuai* földön keresztül *Lombardiába* akarnának bé ütni, őket, t. i. a' *Frantziákat*, gonosz szándékokban meg akadályoztatni. A' fent nevezett Generálnak jelentése szerént, a' *Dego* és *Cairo* mellől hátrabb vonúlt Fr. seregek, rész szerént *Savona* ba, rész szerént *Vadoba*, *Loano* -ba, és *Albenga* -ba vonták

magokat, ellenben a' *Vadoi* kastélyban 1400, *Savonaban* pedig 2000 embert hagytanak őrizetben. *Colli* F. M. Lajtinánt is azt írja, hogy oda hagyták ugyan *Limonet* a' Frantziák, de 6000 ember maradt közülök *Coll de Tendeben*, *Ormea* mellett pedig még most is hét vagy nyóltz ezeren tanyáznak.

* * *

Ferdinánd, *Württembergi* hertzeg, és Ts. K. *Obester* által minap hozatott hireknek rövid summája ekként következik: 1) A' *Rhénus* körül táborozó Fr. armádia alattomban való készülteinek, mozdulásainak, és fel tett tzellyának ki tanulására 8 batallion gyalogsággal, 's 18 escadron lovassággal ment a' *Rhenuson* által *Gr. Wartensleben* Ts. K. F. M. Lajtinánt és *Pfiflichheim* mellett táborba szállott. — 2. Ugyan e' napon gyűjtötte öszve *Hohenlohe* örökös hertzeg és Prussiai lovas Generál, hét Ts. K. batallionból, 12 escadron lovasságból; 24 batallion és 5 compánia, és 35 escadron Prussus seregekből; 4 batallion és 3 escadron Palatinatusi és Bavariai, végére 4 batallion Darmstadti vitézekből állott corpusat *Gelmheim* alatt, és a' nevezett napot követett éjjel hasznos következéssel meg is támadta a' *Leistadt* és *Wattenheim* mellett tanyázott Frantziákat. — 3) *Rüchel*, Prussus Generál *Obersteinba*, *Möllendorf* Feldmarsal *Sabernheimba*, *Kleist* Generál pedig *Schönbornba* marsiroztak a' vezérlések alatt lévő Prussus seregekkel. — 4. *Sept.* 18-dikán a' felső *Sulzheimi* tetőkön telepedett le *Gr. Wartensleben*; *Hohenlohe* örökös hertzeg és *Rüchel* Generál Májor nyugadalom napot tartottak *Münchweilerben*; ellenben *Möllendorf* F. Marsal *Kirnbe ment*, *Melas* Ts. K. F. M. Lajtinánt pedig az alatta lévő seregekkel *Wittlichből Kailba* marsirozott. — 5. *Sept.* 19 ikén *Kospoth* Ts. K. Generált meg támadták a' Frantziák *Manheim* előtt, hanem nagy veszteséggel vissza verettek. — 6) A' *Gr. Wartensleben* vezérlése alatt lévő Székely gyalog-

ság halzonnal öszve puskázott az ellenséggel, a' *Hohenlohe* örökös hertzeg külső vigyázattyaít, Gr. *Gyulay* Obristlajtinántot, és egyéb tábori vigyázatokát hejjában támadták meg a' patrióták. E' napon mársirozotanak *Rüchel* Generál Major *Birkenfeldbe*; *Köhler* Pr. Generál *Trarbachba* a' *Mosel* mellé, Gr. *Kalkreuth* e' kettő közzé, *Möhlendorf* F. Marsal pedig pihent. — 7) *Sept.* 20-dikán *Kaiserslautern* mellett igen szereztsessen ütközött meg *Hohenlohe* örökös hertzeg a' Frantziákkal, 's egészen ki nyomta őket onnan. — Ugyan e' napon hagyta el az ellenség *Weisenheimi* és *Leistadt* tanyáit, 's keményen üzettetett a' Gr. *Wartensleben* által utánnok küldetett Ts. K. seregek által. — 8) *Sept.* 21-dikén ki lódultak a' Frantziák a' *Weidenthali*, és *Neustadt* völgyekből s. a' t.

A' *Hohenlohe* örökös hertzeg és Prussus lovas Generál ide küldött jelentéseinek rövid summája ezekből áll: (a) *Blücher* Generál a' *Leistadt* mellett táborozott Frantziáknak meg tamadására; *Vosz* Prussus Generál a' *Schurlibergi* tanyának el vételére; Gr. *Gyulay* Ts. K. Obester és *Simich* Fő strázsamester, a' *Leistadt*-nál fekütt ellenségnek hátul való meg kerülésére; *Müffling* Obristlajtinánt a' velek való szembe szállásra vóltanak ki rendeltetre. — (b) Mindezek szereztsessen végbe mentenek *Blücher* Generál igazgatása alatt, egynéhány 100 ember le vágatott, két hadi tizt és 150 köz ember pedig el fogattatott az ellenség közzül, ámbár mind egy, mind más helyen vakmerőképen viselte légyen is magát. Ejjélkor kezdődött a' tsatázás, és egészen viradtig tartott, mellynek végződése után, *Blücher* Generál öszve gyűjtvén seregeit, *Sambachba*, *Neukirchbe*, és felső *Molingenbe* szállott kvártélyba. (c) *Vosz* Pr. Generál vezérlése alatt lévő seregek a' *Schurlibergi* erdőben tanyázott Frantziákra ütöttek, 's onnan ki is üzték őket s. a' t. — Ezeknek folytatását jövő szerdán fogja velünk a' Fels. udvari hadi Cancellária, a' *Bétsi diarium* által közleni.

Egy *Sándor Leopold* fő hertzeg huszár regementéből való velem is gyakran levelező, és a' Rhenusi ármádiánál táborozó kedves tiszti barátom, illy foglalatú levelet küldött mostanában hozzám.

Kedves Kurirom!

Mit gondolsz hollás halgatásomról? ne tsudáld, a' sok tábori dolog, nyughatatlanság, és ide 's tova való marsirozásunk miatt lehetetlen vólt még tsak pennát is kezembe fogni. Amik itten történtek, böven le irta a' Bétsi hadi Cancellária; most tehát egyedül azoknak a' változásoknak jelentésével kedveskedem, mellyek a' múlt nyáron történtek regementünknél. *Escadron commandanságra emeltettek B. Splényi, Fulda és Rakotzky* Second-kapitányok. — *Second Kapitányoknak tétettek: Podratzky, Leopold és Rausch* fő hadnagyok. — *All-tisztekből hadnagyokká lettek: Mankesz, Bikfalvi, Thier, Klein és Demény* strázsamesterek. — Meg hóltak ellenség fegyvere által *Arbanatz kapitány, Egermann, Csiszár és Barth* hadnagyok — *Jekelius* hadnagy is meg hóltnak mondatik a' Frantzia fogságban — *Simoni* hadnagy a' regementhez Lyonból küldött tudósítása szerént, még életben van. Masszorr több újságokkal szolgálók, most pedig vagyok s. a' t.

Egy más, *Ferdinánd* fő hertzeg magyar gyalog regementénél szolgáló tiszti barátom ezeket írja hozzám *Reimsheimből Sept. 27* dikén.

Kedves Barátom!

Bétsből való el menetelemmel a' vólt az igiretem, hogy annak idejében, 's elő fordúlandó alkalmatossággal közleni fogom az úrral történeteinket, mellyet tselekedtem vólna is; de mivel mind ekkorig semmi ennél a' corpusnál nem történt, kéntelen vagyok én az úrhoz újságokért folyamodni. . . Semmi újságot innen nem irhatok,

az egész Rajna vidékén mostant sendesség vagyon, ki vévén, hogy néha néha *Neustadtnál* durogó ágyúknak hangja ide is el hallatik, 's bennünket figyelmetesekké teszzen. Maga is nevetne az úr, ha látna bennünket, miként fülelünk akkor, midőn sűrűen hallatik az ágyú szó. Illyen napom volt nékem *Sept. 27-dikén* *Piqueten* létemben, 34 emberrel a' *Germersheimi* járónál. Ekkor is *Neustadtnál* vagy két óráig tartott az ágyú dörgés, a' *Germersheimi* Fr. piquetek szinte ki jöttek a' Rajna partyára, mint én az embereimmel, egyik rész sem tsúfolta a' másikat, tsak halgatódzva pipáztunk. Mihelyest valami érdekesset tudni fogok, azonnal közlöm az úrral. Addig is pedig egy tréfás, de valóságos történetet zárok ide, előre botsátván azt, hogy az idevaló nép nagyon buta, és vak buzgóságú. Történt, hogy a' *Regemen*ünknek minden compániai küön külön téli kvártélyba tavali esztendőben szállván, az *Obester* compániájából egy derék legényferfi gyermekkel ajándékozott meg egy gazda leányát. A' leány szüléi panaszt tévén az *Obesternél* azt sürgették, hogy büntettetne meg a' katoná, 's venné férjhez a' leányt. Az *Obester* mint okos ember nem akarván magát a' dologba avatni, a' paraszt is el unta a' kérést. Utóllýára így szóilott az égvügyű ember: Ha, *úgymond*, a' katoná el nem veszi a' leányomat, avval a' gyermekkel az egész országban senki, de még az annya sem fog tudni beszélni (azt gondolván a' szegény paraszt, hogy a' gyermek is azonnal magyarul fog beszélni, mivel az apja magyar), sem pedig neki ruhát varni. Erre az *Obester* úr el nevetvén magát, a' katonát, a' ki örömet réá állott a' házasságra, 18000. forint tóldalék mellett, a' leánnyal öszve adatta. Melly anecdotán mi gyakran nevetkezni szoktunk s. a' t.

Egy *Sept. 28-ik* napján költ *Jülichi* levélből ezeket olvassuk: Minden készületek, *úgymond*, és mozduások azt mutatják, hogy ma hónap igen véres ütközet fog esni környékünkben, és

hogyha a' Frantziák nem kezdenek valamit, az egyesült seregek ütnek rájuk, a' *Mastrichtal* való egyességnek vissza szérzésére. Leg közelebb 2500 recruta jött Cseh országból Gr. *Clerfayt* ármádiájához, melly, hogyha *Melas* Generál is, a' mint hireltetik, vele öszve kaptsolándja magát, 75000 emberre fog menni, 's elegendő lenni 100 ezer Frantziával való szembe szállásra.

Ezzel ellenkező tudósítás költ *Düsseldorfban* (a' *Rhenus* jobb partyán *Kolónián* egyuéhány mélföldel felül) *Sept. 27* dikén: Ma, úgymond, egynéhány quartelymesterek érkeztek ide, az ide leg közelebb jövendő *Ts. K.* seregeknek számára akarván kvártélyokat tsinálni. Ugyan onnan iratik, hogy *Achenben* örökös amnestiat, az az, az *Acheni* lakosoknak előbbi velek való rossz bánásoknak el felejtését igirték a' Frantziák; ellenben egy másunnan érkezett levél azt beszéli, hogy szorgalmatosan keresik, és kíványák magoknak azokat ki adattatni, a' kik onnan lett ki menetelekkor ellenséges szívvvel viseltettek erántok.

Lengyel Ország.

Egy *Sept. 15.* ik napján költ *Poseni* lével így beszéli: Az egy időtől fogva ezen tartományban uralkodott nyughatatlanság nemtsak hanyatlani, hanem végéhez is közelíteni láttatik, minekutánna *Székely Obester Wracklavekbe* ide érkezett, és az ott találtatott insurgenseket rész szerént le vagdalta, rész szerént pedig széllyel üzte volna. — *Elsner, Lichnovsky, Rütz*, és az ifjabb *Schwerin* Generáloknak vezérlések alatt, egynéhány *Prussus* seregek jöttek déli *Prussziába*, olly véggel, hogy az itt találtatandó insurgenseket mindenünnen ki nyomják, és mennél előbb helyre állittsák a' meghaboritatott tsendességet.

Suwarow Orosz Generál felől mondatik, hogy ő keményen meg verte *Brzesc* alatt *Sierakowski* Lengyel Generált. Erről a' történetről ekként beszél egy *Sept. 26.* dikán költ *Warsóviai* levél:

Suwarow, *ügymond*, *Brzesc* alá nyomúlván, az ott tanyázott Lengyeleket vissza nyomta. Végre *Sierakowski* Generál is öszve gyűjtven imitt amott lévő seregeit, és 15000 emberre öregbitven corpusát, láttatott álhatatosnak lenni fel tételében. *Sept.* 18 - dikán meg támadta őtet az Orosz Generál, melly ütközetben vitézi módon védelmezték ugyan magokat a' Lengyelek, de végtére kéntelenek voltak az Orosz erőnek engedni, és *Brzesc* alá vonni magokat. Következett napon meg újítatván a' viadal, onnan is ki üzettek, és tökéletes diadalom vétetett rajtok, úgy hogy 2000 embernél több maradt közülök a' tsata piatzon. 18 ágyújokat el nyerte az ellenség, a' többit pedig a' *Bug* vizébe vetették. Egész corpusok szélyel szóratott, maga *Sierakowski* Generál *Konstantinowba* Podlachiának városába vette magát, 's illyetén jelentést küldött a' *Warsóviai* nemzeti Tanátshoz: „*Sept.* 18 - ikán, igen nagy erővel támadtak meg bennünket az Oroszok, mi ugyan eléggé, és hatalmasan védelmeztük magunkat, úgy annyira, hogy igen nagy vesztesége volt az ellenségnek; mindazáltal kéntelenek voltunk a' nagyobb erőnek engedni, 's magunkat *Brzesc* alá szép rendel vissza vonni. Következett nap itt is réánk ütöttek az Oroszok, még pedig olly nagy számmal, hogy lehetetlenség volt dühösségeknek ellene állani. — Kéntelenek voltunk erejeknek engedni, seregeinknek nagyobb része szélyel szóratott. — Hova húzta légyen magát a' *Krolikovszki* Obester batalionnya nem tudatik, reménylem mindazáltal, meg szabadította ágyúit. Ágyuinknak nagy részét el veltettük, mellyek hogy az ellenség markába ne essenek, a' *Bugba* hánytuk. *Sierakowski*” — Ezen hir adásnak vétele után nagy erővel indúlt *Kosciusko* Generál *Brzesc* felé, melly értésére esvén *Suwarow* Orosz Generálnak, ő is hátrább vonta magát.

Lengyel Országának jelenvaló állapotjáról és körülállásairól két levelet közlünk Erd. olvasóinkal. Az *elsőbb* *Kalischban*, Nagy Lengyel

Országnak nem utolsó városában költ *Sept.* 26-ik napján, 's ez a' foglalattya: Egynéhány hetektől fogva sok nyughatatlanságot okoztak ezen környéken az insurgensek, és tsak történetből lehetett arról jelentést küldeni Silésiába. — Azomban mind közelebb közelebb jönnek a' Prussus seregek, és tellyes reménységünk lehet az előbbi isendesség és bátorság tökelletes vissza szerezte-tésehez. Egynéhány nappal ez előtt érkezett ide *Schwerin* Generál, a' ki *Konin* alatt meg támadván a' Confoederatusokat, őket jól meg paskolta, 's szellyel üzte. — A' meg verettetett insurgensek fel prédálták a' nevezett várost, 's egynéhány házat el is égettek s. a' t. — A' második levél *Sept.* 28-ik napján költ *Berlinben*, 's így okoskodik: „A' majdan következő békekességhez való reménységünk, mellyel darab ideig ke-tsegtettük vala magunkat, lassan lassan hanyat-lani, és el enyészni láttatik, mind inkább inkább öregbülvén Lengyel országnak confoederatusok által okozott nyughatatlansága. — Az onnan jött levelek szerént, kiváltképen azon erőlködik *Kosciusko* Generál, hogy a' napnyugoti Prussiában támadott insurrectiót élelzsesse, 's öregbitse, hogy ekképen kénytelenek légyenek déli Prussiában lévő seregeink amoda menni, 's az ott támadott tűznek óltásában foglalatoskodni. Az insurgenseknek ellenségeiken vett győzedelmeik sípos postilionok által tétettek *Warsóviában* közönsé-gesekké, a' honnan iratik az is, hogy nemcsak keménnyen nyughatatlankodtatta *Kosciusko* Gene-rál a' *Warsóvia* alól el ment Prussus seregeket, hanem hogy sok embert is el fogott az áriere gardeból, az az, az utól ment seregből. A' nevezett Lengyel Generál 5 vagy 6 ezer embert küldött három osztályban a' Prussiai seregeknek üldöztetésekre, mellyeket könnyű nékiek nyughatatlankodtatni, sok apróbb seregekre osztatvan fel ott lévő armádiánk, az imitt amott támadott tűznek óltására. Úgy halljuk, hogy 28 batallion és 20 escadron fog Silésiába marsirozni, de mi

végből, és merre fog fordulni, e' még most homályban vagyunk előttünk."

Egy kedves tiszti barátunk illy értelmű leveletskét küldött hozzánk Silésiából, 's nevezetesen Eridbergből 23 ik Sept.

En még, a' mint a' datumból is észre lehet venni, útban, még pedig csak Silésiában vagyok: mindazonáltal épen most szerentsém lévén *Kossakowska* Lengyel Grófnéval itten ebédelni (kinek is a' kotsija Nagy Lengyel Országból *Béts* felé való utazásában, itten, 11 órákor dél előtt eltörött), leg frissebb újságnak lenni értettem, hogy *Warsaunak* oda hagyása előtt való ütközetben, a' Prussusok és Oroszok vesztettek légyen mind öszve 12000 embert.

Magyar Ország.

Rimaszombath 4. Octobris. Tegnap esteli hetedfél óra tájban rettentő, és ritkán látott égi háború állapotott meg városotkánk felett. Egy része napkeletről pompás setét gyálszal, vastag, és semmit nem tágitó bömbölések közt úszott felénkbe: a' másik napnyugotról, láng színű ortzába öltözvén tornyozott és emelkedett amaz ellen. Két egymással mérgesen öszve tsapott fegyveres tábornak állapotját tökéletesen eljádzták. Öszve kapván egymással rettenetes vólt a' ropogás, de rettenetesebb sokkal a' villámlás, mert ez szünet nélkül kégyetlenkedett, és nemcsak a' bé hűnyt szemeket, de a' leg keményebb sziveket is által járta. De Istené a' kegyelem határainkban semmi kárt nem tett ezen rettentő égi háború, de tett a' szomszéd erdőkben, mert a' jég esső a' makkot, melly e' tájon olly mértékben meg termett vólt ez idén, hogy leg vénebb embereink is bővebb áldásra nem emlékezhetnek, úgy el verte, hogy egy szemet sem hagyott a' fákán.

Ugyan e' nap, az égi háború előtt mintegy három órával, annak a' több Nemes Vármegyék jegyző könyveiben hires *Harala Pálnak* lelke hagyta el testét, és levegőnkön léptetett fel felé az örökké valóságnak váraiba; testét pedig ma nyóltz izmos legény vitte oda, a' honnan kesőn kerül vissza a' nap fényre. Ezen férfinak (ennekelötte 10 's 15 esztendővel igen hires haramjának) testi alkotmánya, a' természetnek valóban egy remekje vólt, és ha élt vólna még ma is a' *metempsychosis* az emberek vélekedésében, nemtsak egy *Giszkrának*, vagy *Kákusnak*, de ama világ rontó *Nagy Sándornak* lelke is elő álhatott vólna benne. Negyven két esztendeig nyújtották a' párkák az ő életének görtsős fonalát. Ezen időnek harmad részét a' Vármegyék kalitkáiban a' közönség költségén töltötte el. Az ötödik, és hetedik parancsolatnak (a' Catholica Anyaszentegyház számlálása szerént) el mellőzéséért fel szedett büns tés-tére valami két ezer páltzát, ép vólt még is a' legény, és testében semmi tsorbát nem szenvedett. Végtere, ugyantsak jóban foglalván magát a' közönségnek lett áldozattya. Mert egynéhány hetekkel ez előtt Kis-Honthi erdeinkben meg ragadván egy hitfzegő el ugrott katonát, aztat a' Vármegye kezébe által adta, és ajánlotta. Ez másodszor is eblábálván a' regementől, előbbeni elfogattatásának piatzára vissza tért, ott patronusának *Harala Pálnak* lest vetett, és mellyébe tzelozván, karjába 18 sretet köpött. Gyilkos vólt a' seb! *Harala Pál*, a' ki 2000 páltzát valaha vitézül fel szedett, és el hordozott, nem birt e' 18 srettel, rák esett sebébe, és ez meg tért lelkét ki rágta valóban ritka termetű és természetű testéből.